

PHÁT TRIỂN KHẢ NĂNG VẼ CHO TRẺ MẪU GIÁO 4 - 5 TUỔI QUA HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM TẠI CÁC TRƯỜNG MẦM NON TRÊN ĐỊA BÀN QUẬN 5, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

*DRAWING ABILITY DEVELOPING FOR PRESCHOOLERS AGED 4 - 5 YEARS OLD
THROUGH EXPERIMENTAL EXPERIENCE
AT PRESCHOOLS IN DISTRICT 5, HO CHI MINH CITY*

LÊ THỊ THÚY UYÊN, lttuyen@sgu.edu.vn

Trường Đại học Sài Gòn

THÔNG TIN	TÓM TẮT
<p>Ngày nhận: 11/7/2023 Ngày nhận lại: 29/7/2023 Duyệt đăng: 6/9/2023 Mã số: TCKH-S03T9-B01-2023 ISSN: 2354 – 0788</p> <p>Từ khóa: Biện pháp phát triển khả năng vẽ, hoạt động trải nghiệm, trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi; quận 5 thành phố Hồ Chí Minh.</p> <p>Key words: Measures to develop drawing ability, experience activities, preschool aged 4 - 5 years old, District 5, Ho Chi Minh City.</p>	<p>Phát triển khả năng vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm là một trong những biện pháp đáp ứng được yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay, dựa trên quan điểm giáo dục lấy trẻ làm trung tâm. Bài viết trình bày kết quả nghiên cứu thực trạng sử dụng biện pháp phát triển khả năng vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm, từ đó đề xuất một số biện pháp nhằm nâng cao chất lượng hoạt động dạy vẽ cho trẻ tại các trường mầm non trên địa bàn Quận 5, thành phố Hồ Chí Minh.</p> <p>ABSTRACT Developing drawing ability for preschoolers 4 - 5 years old through experiential activities is one of the measures to meet the innovational requirements of current education, based on a child-centered education perspective. This article presents the results of research on the current situation of using methods to develop drawing ability for preschoolers 4 - 5 years old through experiential activities, thereby proposing some solutions to improve the quality of drawing teaching activities for preschool children at preschools in District 5, Ho Chi Minh City.</p>

1. Đặt vấn đề

Hoạt động tạo hình (bao gồm các hoạt động vẽ, nặn, xé dán...) là một trong các hoạt động nghệ thuật dành cho trẻ mẫu giáo. Trong đó, hoạt động vẽ là hoạt động xuất hiện sớm nhất và có vai trò quan trọng trong giáo dục

thẩm mỹ và nghệ thuật cho trẻ mẫu giáo. Dựa trên quan điểm lấy trẻ làm trung tâm, theo yêu cầu giáo dục mới của “Chương trình GDMN” (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2016), dạy vẽ cho trẻ em trong trường mầm non không chỉ nhằm mục tiêu giáo dục những kỹ năng, kỹ xảo vẽ mà còn

được xem là mục tiêu giáo dục tính chủ động, tích cực, độc lập, tự tin, sáng tạo của từng cá nhân và năng lực hợp tác cho trẻ mầm non. Do đó, tổ chức hoạt động vẽ cho trẻ mẫu giáo phải đảm bảo yêu cầu đổi mới về mục tiêu, nội dung, phương pháp; trong đó, dạy vẽ cho trẻ qua hoạt động trải nghiệm là một trong những phương pháp, biện pháp mới theo các yêu cầu của chương trình giáo dục mầm non và các tiêu chí về hướng dẫn thực hành áp dụng quan điểm giáo dục lấy trẻ làm trung tâm trong tổ chức hoạt động học, hoạt động vui chơi cho trẻ (Hoàng Thị Dinh và các cộng sự, 2017). Nhưng trong thực tiễn, việc thực hành sử dụng những phương pháp trải nghiệm trong dạy vẽ cho trẻ được giáo viên mầm non thực hiện như thế nào và những khó khăn mà họ gặp phải là gì, khi thực hiện các yêu cầu đổi mới về phương pháp dạy học trong tổ chức các hoạt động giáo dục. Bài viết trình bày kết quả nghiên cứu thực trạng dạy vẽ cho trẻ qua hoạt động trải nghiệm tại một số trường mầm non trên địa bàn quận 5 thành phố Hồ Chí Minh.

2. Cơ sở lý luận

2.1. Một số khái niệm cơ bản

2.1.1. Hoạt động vẽ

Theo tác giả Lê Thanh Thủy (2014), “hoạt động vẽ là dùng đường nét, hình mảng, màu sắc tạo bố cục thể hiện trên mặt phẳng hai chiều”. Theo Nguyễn Thị Ánh Tuyết (2004) định nghĩa: “vẽ là hoạt động mà ở đó tập hợp những cảm nhận mà trẻ có về cơ thể mình và về thế giới xung quanh được phóng chiếu vào đường nét, hình dạng do nó tạo ra”.

Trong phạm vi nghiên cứu của bài viết, hoạt động vẽ được hiểu là hoạt động sử dụng đường nét, màu sắc để thể hiện trên giấy hay mặt phẳng bất kỳ về thế giới xung quanh những gì mà cá nhân trẻ cảm nhận.

2.1.2. Khả năng vẽ

Theo tác giả Emily (2018) khả năng vẽ là khả năng cảm thụ và vẽ những gì bạn nhìn thấy chứ không phải những gì bạn biết, là sự phác

thảo ngẫu nhiên bất cứ điều gì xuất hiện trong tâm trí, được lấy cảm hứng từ bản thân, khám phá sự sáng tạo của chính bản thân và được ứng dụng chúng vào trong thực tế cuộc sống. Tác giả Võ Trường Linh (2013) cho rằng khả năng là khả năng cảm thụ và hiểu biết về cái đẹp; là khả năng nhận thức thẩm mỹ từ đó làm được một số sản phẩm của hoạt động vẽ: có ý tưởng, thể hiện được nội dung tác phẩm, đạt được những yêu cầu về hình dáng, màu sắc, bố cục; và là khả năng vận dụng những kiến thức đã thu nhận được vào trong thực tế.

Trong phạm vi nghiên cứu của bài viết, khả năng vẽ được hiểu là khả năng mà trẻ có thể tự vẽ, tự tổ chức hoạt động vẽ của mình, nó bao gồm: khả năng cảm thụ, khả năng nhìn thấy, tưởng tượng tái tạo, sáng tạo, tự đưa ra ý tưởng và sử dụng những đường nét, màu sắc, bố cục trong không gian hai chiều để bộc lộ cảm xúc, hiểu biết của bản thân về các sự vật hiện tượng trong thế giới xung quanh.

2.1.3. Phát triển khả năng hoạt động vẽ của trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi

Theo tác giả Lê Thanh Thủy (2014) phát triển khả năng hoạt động vẽ cho trẻ là hình thành và phát triển ở trẻ khả năng nhận thức thẩm mỹ, khả năng cảm nhận, cảm thụ trước vẻ đẹp của thế giới xung quanh; khả năng biểu lộ thái độ tình cảm, xúc cảm bản thân và biết cách thể hiện chúng trong quá trình hoạt động vẽ; phát triển tính tích cực sáng tạo, thể hiện sáng kiến của bản thân và giải quyết các vấn đề tạo hình một cách độc lập trong sự hợp tác. Tác giả Nguyễn Thị Thanh Huyền (2014) cho rằng phát triển khả năng hoạt động vẽ là hoạt động nhằm giúp trẻ phát triển sự cảm nhận vẻ đẹp của sự vật, hiện tượng qua đường nét, cách sắp xếp, bố trí các hình khối, phát triển khả năng tri giác về màu sắc, hình dạng, bố cục... Đặc biệt là phát triển khả năng cảm nhận cái đẹp trong thiên nhiên, nghệ thuật, trong cuộc sống, khơi gợi ở trẻ những cảm xúc, tình cảm thẩm mỹ và hứng thú tham gia vào các hoạt động nghệ thuật.

Như vậy, phát triển khả năng hoạt động vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi là nhằm giúp trẻ làm gia tăng về số lượng và chất lượng những khả năng như sau:

- Khả năng quan sát, cảm thụ và nói lên cảm nhận của mình về cái đẹp (thẩm mỹ) trong thế giới xung quanh.

- Khả năng thể hiện/biểu lộ (bày tỏ) thái độ tình cảm, cảm xúc của trẻ trong hoạt động vẽ bằng sử dụng đường nét, sắp xếp bố trí các hình khối, cách sử dụng màu sắc, hình dạng....

- Khả năng thể hiện tính tích cực sáng tạo, tính độc lập và hợp tác với bạn, khi giải quyết vấn đề trong các hoạt động vẽ theo nhóm.

- Khả năng thể hiện cảm xúc, thái độ yêu thích cái đẹp, thích tạo ra cái đẹp qua cử chỉ, điệu bộ nét mặt... và hứng thú tham gia vào các hoạt động vẽ.

2.2. Phát triển khả năng hoạt động vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm

2.2.1. Đặc điểm khả năng hoạt động vẽ của trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi

Một số nghiên cứu về đặc điểm khả năng hoạt động vẽ của trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi của các tác giả Nguyễn Thị Thanh Giang (2011), Lê Thanh Thủy (2014), Nguyễn Quốc Toàn (2000) cho thấy khả năng vẽ của trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi thể hiện trong hoạt động vẽ bao gồm:

- Trẻ vẽ khá tốt và ổn định, bước đầu phản ánh một cách sáng tạo các sự vật hiện tượng trong hiện thực vào tranh vẽ của trẻ.

- Trẻ thích vẽ và thể hiện rõ cảm xúc qua tranh vẽ.

- Trẻ bước đầu có thể tự tạo ý tưởng, tự giải quyết vấn đề và nhận xét sản phẩm trong hoạt động vẽ.

- Hình vẽ của trẻ đã cụ thể, có nhiều chi tiết, có tính mục đích hơn.

- Trẻ sử dụng màu sắc đậm, tươi sáng và phong phú hấp dẫn hơn.

- Trẻ đã chú ý sắp xếp bố cục tranh vẽ, trẻ sử dụng các hình học đơn giản và các đường

nét để sáng tạo ra hình vẽ theo ý thích và cảm xúc của trẻ.

2.2.2. Vận dụng lý thuyết về phương pháp dạy học trải nghiệm của David A. Kolb trong phát triển khả năng vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi

Theo David A. Kolb quá trình dạy học qua trải nghiệm được khởi nguồn từ chính kinh nghiệm của trẻ, trẻ vận dụng kinh nghiệm đã có để kiến tạo kiến thức mới cho bản thân. Quá trình này bao gồm 4 bước : Bước 1- Kinh nghiệm cụ thể; Bước 2 - Quan sát – phản tỉnh; Bước 3 - Hình thành khái niệm; Bước 4 - Thử nghiệm tích cực (David A. Kolb, 1984).

Như vậy, các biện pháp phát triển khả năng vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm chính là các biện pháp tác động của giáo viên nhằm giúp trẻ tham gia hoạt động học vẽ theo trình tự 4 bước theo mô hình của David A. Kolb như sau:

- Bước 1: Trẻ học bằng trải nghiệm dựa trên kinh nghiệm của cá nhân. Trẻ thực hành trải nghiệm dựa vào hoạt động thử và sai để học kiến thức kỹ năng vẽ.

- Bước 2: Trẻ học bằng quan sát và tư duy suy xét - phân tích từ kết quả trải nghiệm. Trẻ quan sát, phân tích, đánh giá và điều chỉnh quá trình vẽ trải nghiệm mà trẻ đã trải qua.

- Bước 3: Trẻ phân tích, đánh giá, tổng hợp, lý luận để xây dựng kiến thức kỹ năng vẽ thu được cho bản thân.

- Bước 4: Trẻ thử nghiệm sáng tạo, vận dụng, ứng dụng những kiến thức kỹ năng vẽ đã thu được vào trong thực tiễn và trong cuộc sống.

3. Phương pháp nghiên cứu

3.1. Phương pháp điều tra

Sử dụng phiếu trưng cầu ý kiến trên 79 giáo viên đang dạy lớp mẫu giáo 4 - 5 tuổi tại 12 trường mầm non quận 5, thành phố Hồ Chí Minh. Nội dung hỏi ý kiến gồm:

- Nhận thức của giáo viên về đặc điểm, vai trò của các biện pháp dạy và học cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm.

- Các biện pháp giáo viên thường sử dụng, những thuận lợi và khó khăn thường gặp khi sử dụng các biện pháp để phát triển khả năng vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm. Phiếu trưng cầu ý kiến được thực hiện dựa trên sự cho phép của Hiệu trưởng các trường mầm non, sau đó được gửi về cho giáo viên mầm non.

3.2. Phương pháp nghiên cứu hồ sơ

Phân tích kế hoạch tổ chức hoạt động vẽ của giáo viên và sản phẩm của trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi tại 5 trường mầm non quận 5.

3.3. Phương pháp dự giờ quan sát

Tiến hành dự và quan sát 18 hoạt động vẽ của trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi tại 5 trường mầm non trong quận 5, thành phố Hồ Chí Minh. Trong đó bao gồm 10 hoạt động học, 4 hoạt

động vui chơi trong lớp và 4 hoạt động vui chơi ngoài trời.

Nội dung quan sát bao gồm: môi trường giáo viên chuẩn bị cho trẻ hoạt động vẽ; các phương pháp, biện pháp giáo viên sử dụng khi tổ chức dạy vẽ cho trẻ; hoạt động của giáo viên và hoạt động của trẻ trong quá trình dạy và học vẽ.

Công cụ nghiên cứu thực trạng được dựa trên bộ tiêu chí hướng dẫn thực hành áp dụng quan điểm giáo dục lấy trẻ làm trung tâm trong trường mầm non về tổ chức hoạt động học, hoạt động chơi cho trẻ (Hoàng Thị Dinh và các cộng sự, 2017).

4. Kết quả nghiên cứu và bàn luận

4.1. Đặc điểm của các biện pháp dạy và học cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm

Bảng 1. Nhận thức của giáo viên về đặc điểm của các biện pháp dạy và học cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm (N=79)

TT	Đặc điểm	Mức độ					
		Rất phù hợp		Phù hợp		Không phù hợp	
		SL	%	SL	%	SL	%
1	Bắt nguồn từ kinh nghiệm của trẻ	34	43,04	42	53,16	3	3,80
2	Giúp trẻ đưa ra ý tưởng và có sự thống nhất giữa ý tưởng học tập của trẻ với dạy học của giáo viên	34	43,04	44	55,70	1	1,26
3	Cho trẻ được sử dụng tất cả các giác quan	56	70,89	23	29,11	0	0
4	Giúp trẻ học tốt trong suốt quá trình, chứ không chỉ vì kết quả học	50	63,29	29	36,71	0	0
5	Tăng cường sự hợp tác của giáo viên với trẻ trong suốt quá trình học	47	59,49	29	36,71	3	3,80
6	Việc đánh giá kết quả học của trẻ là để điều chỉnh hoạt động học của trẻ và hoạt động dạy học của giáo viên	45	56,96	34	43,04	0	0
7	Các biện pháp dạy và học được liên kết, phối hợp chặt chẽ với nhau	43	54,43	35	44,30	1	1,26
8	Phát huy tính tích cực, đam mê tìm tòi khám phá của trẻ em	50	63,29	29	36,71	0	0

Bảng 1 cho thấy, phần lớn giáo viên mầm non nhận thức được các đặc điểm của biện pháp dạy và học cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi, giáo viên mầm non đã nắm bắt được đặc điểm của các biện pháp dạy và học qua hoạt động trải nghiệm. Bên cạnh đó, kết quả thể hiện trong quan sát hoạt động

vẽ của trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi cũng như trong nghiên cứu hồ sơ về kế hoạch tổ chức hoạt động vẽ của giáo viên và sản phẩm vẽ của trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi cũng có thể hiện các đặc điểm của biện pháp dạy và học cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt

động trải nghiệm, tuy nhiên, chưa thể hiện một cách rõ ràng, cụ thể và chưa đầy đủ.

4.2. Vai trò của biện pháp phát triển khả năng vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm

Bảng 2. Nhận thức của giáo viên về vai trò của các biện pháp dạy và học cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm (N=79)

TT	Vai trò	Mức độ					
		Đồng ý		Phân vân		Không đồng ý	
		SL	%	SL	%	SL	%
1	Học vẽ bằng hoạt động trải nghiệm làm tăng khả năng khám phá những cái mới	73	92,41	6	7,59	0	0
2	Học vẽ bằng hoạt động trải nghiệm làm tăng khả năng lưu giữ những điều trẻ khám phá được	69	87,34	6	7,59	4	5,06
3	Học vẽ bằng hoạt động trải nghiệm giúp trẻ phát huy khả năng sáng tạo, tính tích cực và thích ứng của trẻ	75	94,94	4	5,06	0	0
4	Học vẽ bằng hoạt động trải nghiệm trẻ được tự do, từ đó giúp trẻ phát triển năng lực cá nhân và tăng cường sự tự tin của bản thân	66	83,54	13	16,46	0	0
5	Học vẽ bằng hoạt động trải nghiệm, trẻ học một cách hứng thú, vui vẻ và thoải mái hơn	74	93,67	5	6,33	0	0
6	Dạy học vẽ bằng hoạt động trải nghiệm trở nên thú vị hơn với giáo viên	50	63,29	26	32,91	3	3,80
7	Học vẽ bằng hoạt động trải nghiệm, trẻ sẽ tập trung chú ý hơn đến những đối tượng học và ít gặp vấn đề về tuân thủ nội quy, kỷ luật học tập	51	64,56	23	29,11	5	6,33
8	Học vẽ bằng hoạt động trải nghiệm tạo điều kiện cho trẻ thích lặp lại các kỹ năng, thao tác và tăng cường khả năng ứng dụng các kỹ năng đó	72	91,14	6	7,59	1	1,27

Bảng 2 cho thấy, có từ 90% trở lên giáo viên mầm non nhận thức rằng các biện pháp dạy và học cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm giúp trẻ tăng khả năng khám phá những cái mới; phát huy khả năng sáng tạo, tính tích cực và sự thích ứng của trẻ; trẻ học một cách hứng thú, vui vẻ và thoải mái hơn; tạo điều kiện cho trẻ thích lặp lại các kỹ năng, thao tác và tăng cường khả năng ứng dụng các kỹ năng đó. Trên 80% giáo viên cho rằng dạy và học qua hoạt động trải nghiệm giúp trẻ tăng khả năng lưu giữ những điều trẻ khám phá được; trẻ được tự do phát triển năng lực cá nhân và tăng cường sự tự tin của bản thân. Có 33% giáo viên mầm non phân vân với vai trò giúp cho việc

dạy học của giáo viên trở nên thú vị hơn của biện pháp dạy học qua trải nghiệm, và có 4% giáo viên mầm non cũng không đồng ý với vai trò này. Có 29% giáo viên phân vân và 6% giáo viên không đồng ý với vai trò giúp trẻ tập trung chú ý hơn đến những đối tượng học và ít gặp vấn đề về tuân thủ nội quy, kỷ luật học tập của các biện pháp dạy và học qua hoạt động trải nghiệm. Phần lớn giáo viên đều nhận thức được vai trò của các biện pháp dạy và học qua hoạt động trải nghiệm. Một số ít giáo viên còn cảm thấy phân vân và băn khoăn với vai trò dạy và học vẽ qua hoạt động trải nghiệm sẽ trở nên thú vị hơn với giáo viên và trẻ sẽ tập trung chú ý hơn đến

những đối tượng học mà ít gặp các vấn đề về tuân thủ nội quy cũng như kỷ luật học tập.

4.3. Các biện pháp phát triển khả năng vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm

Bảng 3. Nhận thức của giáo viên về việc sử dụng thường xuyên các biện pháp phát triển khả năng vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm (N=79)

TT	Biện pháp	Mức độ					
		Rất thường xuyên		Thường xuyên		Hiếm khi	
		SL	%	SL	%	SL	%
1	Xây dựng kế hoạch phát triển hoạt động vẽ qua trải nghiệm	14	17,72	48	60,76	17	21,52
2	Cho trẻ tham gia xây dựng kế hoạch phát triển hoạt động vẽ qua trải nghiệm	11	13,92	32	40,51	36	45,57
3	Xây dựng môi trường phát triển hoạt động vẽ qua trải nghiệm	17	21,52	54	68,35	8	10,13
4	Cho trẻ vẽ theo kinh nghiệm của cá nhân trẻ	33	41,77	49	62,03	7	8,86
5	Cho trẻ tự nêu ý tưởng và thực hiện ý tưởng vẽ	35	44,30	43	54,43	2	2,53
6	Nêu tình huống có vấn đề	17	21,52	34	43,04	28	35,44
7	Quan sát và làm theo mẫu	38	48,10	36	45,57	5	6,33
8	Sử dụng mô hình	12	15,19	42	53,16	25	31,65
9	Tổ chức hoạt động tham quan	8	10,13	34	43,04	37	46,84
10	Cho trẻ vẽ theo nhóm	14	17,72	51	64,56	14	17,72
11	Cho trẻ vẽ tự do, sáng tạo	33	41,77	46	58,23	0	0
12	Đánh giá khả năng vẽ của trẻ	18	22,78	54	68,35	7	8,86
13	Trẻ tự đánh giá khả năng vẽ của bản thân	11	13,92	40	50,63	28	35,44

Bảng 3 cho thấy, có trên 50% giáo viên sử dụng thường xuyên các biện pháp như: xây dựng kế hoạch phát triển hoạt động vẽ qua trải nghiệm; xây dựng môi trường phát triển hoạt động vẽ qua trải nghiệm; cho trẻ vẽ theo kinh nghiệm của cá nhân trẻ; cho trẻ tự nêu ý tưởng và thực hiện ý tưởng vẽ; cho trẻ vẽ theo nhóm; cho trẻ vẽ tự do sáng tạo, đánh giá khả năng vẽ của trẻ; cho trẻ tự đánh giá khả năng vẽ của bản thân. Như vậy, đa số giáo viên đã hiểu và sử dụng thường xuyên một số biện pháp phát triển khả năng vẽ cho trẻ qua hoạt động trải nghiệm. Có trên 35% giáo viên sử dụng thường xuyên các biện pháp: cho trẻ tham gia xây dựng kế hoạch phát triển hoạt động vẽ qua trải nghiệm; nêu tình huống có vấn đề; sử dụng mô hình; trẻ tự quan sát và làm theo mẫu; tổ chức hoạt động tham quan; trẻ tự đánh giá khả năng vẽ của bản

thân. Kết quả này cho thấy: giáo viên còn chưa mạnh dạn sử dụng các biện pháp như: cho trẻ tham gia xây dựng kế hoạch phát triển hoạt động vẽ qua trải nghiệm; nêu tình huống có vấn đề; sử dụng mô hình, trẻ tự quan sát và làm theo mẫu; tổ chức hoạt động tham quan; hay cho trẻ tự đánh giá khả năng vẽ và quá trình hoạt động vẽ trải nghiệm của bản thân.

Bên cạnh đó, kết quả quan sát biện pháp giáo viên tổ chức hoạt động vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 -5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm dựa trên các tiêu chí của quan điểm giáo dục lấy trẻ làm trung tâm (Hoàng Thị Dinh và các cộng sự, 2017) cho thấy:

Trong hoạt động học, việc thiết kế các hoạt động trải nghiệm cho trẻ chưa đa dạng, môi trường chưa có nhiều nguyên liệu phong phú hấp dẫn đối với trẻ (80%); chưa xây dựng

hoạt động bắt nguồn từ vốn kinh nghiệm của trẻ và phù hợp với khả năng khác nhau của mỗi trẻ (20% chưa hoàn toàn và 80% hoàn toàn không); sự liên kết giữa các hoạt động còn rời rạc, giáo viên chưa thường xuyên động viên, khuyến khích, khen ngợi trẻ kịp thời, phù hợp với tình huống và tính cách của trẻ; chưa cho trẻ đủ thời gian để chơi, suy nghĩ và giải quyết vấn đề, quan sát và đưa ra ý kiến (60% chưa hoàn toàn và 20% hoàn toàn không); giáo viên chưa điều chỉnh sự can thiệp cho phù hợp và đúng lúc trong quá trình trẻ hoạt động; chưa tạo nhiều cơ hội cho trẻ phát triển ý tưởng cũng như khích lệ trẻ thể hiện cách làm khác biệt của cá nhân (40% chưa hoàn toàn và 30% hoàn toàn không), trong xử lý tình huống còn chưa linh hoạt, mềm dẻo sao cho phù hợp với tính cách riêng của mỗi trẻ; tương tác giữa cá nhân trẻ còn hạn chế, giữa các nhóm chưa có sự tương tác tích cực, chưa phát huy khả năng tự lực của trẻ cũng như chưa tạo nhiều cơ hội cho trẻ khám phá, tự chia sẻ và đánh giá hoạt động của bản thân. Về phương pháp, 80% giáo viên còn chú trọng nhiều đến sản phẩm đạt được ở trẻ và còn can thiệp sâu trong quá trình trẻ thực hiện, chưa cho trẻ được tự do thể hiện theo ý thích của mình trong cách trải nghiệm cũng như cách thực hiện, các trẻ còn đi theo một khuôn mẫu định hướng do hệ thống câu hỏi đàm thoại mà giáo viên đặt ra (ví dụ khi vẽ về hoa giáo viên hỏi trẻ: theo con để vẽ được những bông hoa này chúng ta sẽ vẽ như thế nào? Sử dụng nét gì để vẽ hoa cánh dài, hoa cánh tròn... nhưng trong thực tế để vẽ hoa trẻ không chỉ có thể dùng nét, trẻ có thể chấm màu, di màu, đồ viền hay lăn ấn...). Về môi trường lớp học, 100% giáo viên có sự chuẩn bị về tranh mẫu, vật mẫu cho trẻ quan sát, các dụng cụ cơ bản cho trẻ thực hiện tranh vẽ bao gồm chì màu, màu nước, cọ, giấy, lăn màu; còn xoay quanh các vật liệu đơn giản; ít có sự đầu tư đa dạng về thể loại mẫu cũng như hình thức hoạt động vẽ để trẻ có nhiều cơ hội trải nghiệm

hơn nhằm phát triển khả năng vẽ cho trẻ. Có đến 80% lớp học được bố trí dưới hình thức xếp bàn cho trẻ ngồi theo nhóm. 20% còn lại bố trí lớp học có sự xen kẽ bàn cá nhân cho trẻ. Thời gian tham gia hoạt động vẽ của trẻ còn gò bó trong khuôn khổ thời gian quy định cho giờ học đối với trẻ 4 – 5 tuổi ở trường mầm non do đó dẫn đến giáo viên hối thúc trẻ trong quá trình trẻ thực hiện để có thể hoàn thành sản phẩm mà ít dành thời gian riêng cho trẻ cũng như không dành đủ thời gian cho trẻ trải nghiệm trong hoạt động vẽ. Hoạt động học của trẻ chưa thật sự vui vẻ nhẹ nhàng, 80% giáo viên chưa kết hợp được yếu tố chơi mà học, học mà chơi trong hoạt động vẽ của trẻ. Trẻ luôn phải cố gắng để hoàn thành sản phẩm mà ít có thời gian để chơi, suy nghĩ, giải quyết vấn đề, quan sát và đưa ra ý kiến.

Trong hoạt động vui chơi trong lớp, hầu hết các trường đều tổ chức cho trẻ vẽ qua trải nghiệm ở góc tạo hình bằng cách chuẩn bị cho trẻ một số tranh mẫu có sẵn, kết hợp chuẩn bị các vật liệu như bút màu, màu nước, sáp, phấn, dầu đóng màu, thanh lăn. Trẻ tự do trải nghiệm và thực hiện ý tưởng của mình tại góc tạo hình và ít có sự can thiệp của giáo viên; trẻ trao đổi cùng bạn và nhận xét sản phẩm cùng nhau. Hoạt động vẽ ngoài trời của trẻ thường được thực hiện với các hình thức đơn giản như vẽ tự do bằng phấn trên nền gạch, sử dụng tự do các dụng cụ vẽ như bút lông, bút màu để vẽ lên các bảng mica hay các khung giấy kéo được chuẩn bị sẵn trong khu vực sân chơi. Không thấy sự đầu tư về vật liệu hay hình thức khác nhau cho trẻ trải nghiệm hoạt động vẽ ngoài trời. Cơ hội cho trẻ được trải nghiệm qua tình huống có vấn đề hay các hình thức khác như hoạt động tham quan, vẽ theo nhóm, vẽ bằng kinh nghiệm thực hiện còn rất hạn chế. Quá trình đánh giá nhận xét sản phẩm của trẻ còn cứng nhắc, trẻ chưa hoàn toàn tự do nhận xét sản phẩm của mình và của bạn theo ý thích cá nhân, còn lệ thuộc vào câu hỏi định hướng của giáo viên. Giáo viên

chưa tạo ra nhiều cơ hội để trẻ tự nhận xét, đánh giá quá trình hoạt động hay sản phẩm cùng nhau. Chưa có sự chia sẻ, đóng góp ý kiến và nhận ra những hạn chế cần phải khắc phục cho những lần hoạt động vẽ tiếp theo.

Kết quả nghiên cứu hồ sơ bao gồm kế hoạch phát triển khả năng vẽ cho trẻ qua hoạt động trải nghiệm của giáo viên và tranh vẽ của trẻ dựa trên công cụ nghiên cứu, phân tích thực trạng là bộ tiêu chí thực hành áp dụng quan điểm lấy trẻ làm trung tâm trong lập kế hoạch giáo dục cho trẻ mẫu giáo (Hoàng Thị Dinh và các cộng sự, 2017) thu được như sau:

Nghiên cứu kế hoạch giáo dục cho thấy giáo viên có sự liên thông thực hiện xuyên suốt theo kế hoạch đã soạn một cách thống nhất. Các kế hoạch tổ chức hoạt động vẽ được chuyển tải từ kế hoạch năm sang kế hoạch tháng và thực hiện ở kế hoạch tuần. Tuy nhiên, nội dung hoạt động vẽ chỉ xoay quanh các thể loại như vẽ theo mẫu, vẽ theo đề tài, vẽ theo ý thích, vẽ trang trí đường diềm... chưa thấy sự đầu tư về các hoạt động dạy vẽ qua trải nghiệm trong kế hoạch của giáo viên.

Nghiên cứu tranh vẽ của trẻ cho thấy tranh vẽ của trẻ hầu hết được thực hiện theo các thể loại phổ biến hay được giáo viên tổ chức tại trường mầm non như vẽ theo đề tài, vẽ theo mẫu, vẽ theo ý thích (vẽ tàu đánh cá, vẽ đàn bò, vẽ vườn cây, vẽ chậu hoa, vẽ tự do...). Hình thức tổ chức trải nghiệm chủ yếu là quan sát tranh mẫu do giáo viên chuẩn bị trước, quan sát vật thật hay trẻ trải nghiệm tự vẽ theo ý thích với các vật liệu được giáo viên chuẩn bị trong môi trường lớp như cọ vẽ, màu nước, sáp màu, các dụng cụ chấm màu, pha màu. Do hình thức trải nghiệm còn đơn điệu và lặp lại nên tranh vẽ của trẻ không thấy thể hiện sự khác biệt nổi trội nhiều giữa các trẻ, đa phần các trẻ cố gắng vẽ sao cho giống mẫu, ít thấy sự đột phá hay phát sinh từ kinh nghiệm, sáng tạo của bản thân trẻ trong tranh vẽ về màu sắc, bố cục hay hình vẽ. Đa số trẻ đặt được tên cho tranh vẽ của mình.

Màu sắc, bố cục tranh vẽ của trẻ đa phần còn giống với mẫu, chưa thể hiện sự khác biệt cá nhân. Hình vẽ của trẻ đơn điệu và mang tính chất mô phỏng mẫu là chính. Với trẻ có khả năng vẽ còn hạn chế, trẻ cần đến sự hướng dẫn của giáo viên trong quá trình thực hiện hoặc trẻ bỏ trống tranh vẽ của mình, một số trẻ khác vẽ những thứ trẻ thích chứ không theo những gì trẻ quan sát hay cảm nhận được từ mẫu của giáo viên. Như vậy, thực tế tranh vẽ của trẻ qua hoạt động trải nghiệm tại trường mầm non có sự bắt nguồn từ kinh nghiệm của trẻ tuy nhiên còn mờ nhạt, chưa được giáo viên khai thác và phát huy tối đa. Giáo viên chưa tạo điều kiện giúp trẻ đưa ra ý tưởng cũng như thống nhất ý tưởng học tập của trẻ với hoạt động dạy của giáo viên, chưa phát huy việc cho trẻ sử dụng tất cả các giác quan để trải nghiệm hoạt động vẽ. Nội dung hoạt động vẽ còn xuất phát chủ yếu phần nhiều từ phía giáo viên hơn là mong muốn của trẻ, khả năng ứng dụng một cách chủ động các kỹ năng đã học vào trong quá trình hoạt động của mình để hoàn thành sản phẩm vẽ ở trẻ chưa thực sự hiệu quả.

4.4. Những thuận lợi và khó khăn của giáo viên khi sử dụng biện pháp phát triển khả năng vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm

Bảng 4 cho thấy, đa số giáo viên mầm non nhận thức được những thuận lợi của việc sử dụng các biện pháp phát triển khả năng vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm, giáo viên mầm đồng ý và thừa nhận các ích lợi có được đối với hoạt động dạy của giáo viên và hoạt động học của trẻ trong việc tổ chức cho trẻ vẽ qua hoạt động trải nghiệm. Các thuận lợi được nhìn nhận cao bao gồm: trẻ được tự do sáng tạo, phát triển khả năng sáng tạo của bản thân; trẻ hứng thú, tích cực tham gia vào giờ học và học vẽ tốt hơn; mở rộng vốn kinh nghiệm của trẻ; trẻ có thể vẽ theo khả năng, kinh nghiệm của bản thân; giáo viên có thể nắm bắt được chính xác khả năng vẽ của trẻ

hơn nhằm xây dựng kế hoạch phát triển khả năng vẽ cho trẻ cách phù hợp; quá trình học vẽ không chú ý nhiều đến kết quả giúp giáo viên cảm thấy nhẹ nhàng hơn. Tuy nhiên, bên cạnh những thuận lợi thì giáo viên mầm non cũng gặp một số khó khăn trong quá trình sử dụng. Trong đó, nổi trội là những khó khăn như: chưa có điều kiện tổ chức cho trẻ vẽ trải nghiệm qua

hoạt động tham quan; giáo viên mất nhiều thời gian trong việc chuẩn bị môi trường và chưa thực sự chuẩn bị môi trường hiệu quả cho trẻ vẽ trải nghiệm; chưa thường xuyên tổ chức cho trẻ vẽ trải nghiệm qua tình huống có vấn đề; trong đánh giá sản phẩm của trẻ còn chú trọng nhiều đến kết quả; thời gian cho trẻ trong quá trình vẽ trải nghiệm còn hạn chế.

Bảng 4. Khảo sát những thuận lợi và khó khăn giáo viên khi sử dụng các biện pháp phát triển khả năng vẽ cho trẻ qua hoạt động trải nghiệm (N=79)

TT	Thuận lợi và khó khăn	Tỷ lệ	
		SL	%
Thuận lợi			
1	Trẻ được tự do sáng tạo, phát triển khả năng sáng tạo của bản thân	24	30,38
2	Trẻ hứng thú, tích cực tham gia vào giờ học và học vẽ tốt hơn	34	43,04
3	Làm tăng khả năng tìm tòi, khám phá ở trẻ	4	5,06
4	Trẻ ghi nhớ và khắc sâu hơn đặc điểm của đối tượng	4	5,06
5	Trẻ được tự do nhận xét sản phẩm của mình và của bạn	2	2,53
6	Trẻ phối hợp với bạn tốt hơn khi hoạt động vẽ cùng nhau	1	1,27
7	Mở rộng vốn kinh nghiệm của trẻ. Trẻ vẽ theo khả năng, kinh nghiệm của bản thân	18	22,78
8	Giáo viên có nhiều góc nhìn hơn trong cách dạy vẽ	1	1,27
9	Giáo viên luôn tạo môi trường an toàn, thuận lợi cho trẻ	1	1,27
10	Giáo viên không phải là người lựa chọn đối tượng cho trẻ vẽ mà trẻ tự lựa chọn cho mình	1	1,27
11	Giáo viên cảm thấy hứng thú hơn trong hoạt động dạy vẽ	1	1,27
12	Giáo viên có nhiều kinh nghiệm dạy vẽ qua trải nghiệm hơn	1	1,27
13	Giáo viên nắm bắt được chính xác khả năng vẽ của trẻ hơn để có thể xây dựng kế hoạch phát triển khả năng vẽ cho trẻ phù hợp	70	88,61
14	Quá trình học vẽ không chú ý nhiều đến kết quả nên giúp giáo viên cảm thấy nhẹ nhàng hơn	3	3,80
15	Có thể sử dụng các biện pháp mọi lúc, mọi nơi dưới nhiều hình thức hoạt động vẽ khác nhau (giờ học, giờ chơi, ngoài trời...)	1	1,27
16	Trẻ có cơ hội tạo ra nhiều sản phẩm mới lạ, đa dạng	1	1,27
Khó khăn			
1	Việc tổ chức các buổi trải nghiệm mất nhiều chi phí nên phụ huynh còn hạn chế cho trẻ tham gia. Phụ huynh ít hợp tác với giáo viên và không quan tâm nhiều đến hoạt động này	5	6,33
2	Thực tế ở trường mầm non, trẻ ít được vẽ qua hoạt động trải nghiệm vì người lớn (giáo viên, phụ huynh) còn chưa chấp nhận kết quả vẽ (ngụch ngoạc) của trẻ nhỏ, còn mong chờ ở tính hoàn thiện, chính chu của kết quả đạt được	50	63,29
3	Trẻ ít được vẽ qua trải nghiệm ở trường mầm non. Trẻ không thường xuyên được vẽ qua hoạt động tham quan hay qua tình huống có vấn đề	61	77,22
4	Điều kiện cơ sở vật chất tại trường mầm non còn hạn chế	13	16,46
5	Số lượng trẻ đông nên khó tổ chức hiệu quả	3	3,80

TT	Thuận lợi và khó khăn	Tỷ lệ	
		SL	%
6	Giáo viên chưa có kinh nghiệm khi sử dụng các biện pháp phát triển khả năng vẽ cho trẻ qua hoạt động trải nghiệm	2	2,53
7	Giáo viên mất nhiều thời gian trong việc chuẩn bị môi trường cho trẻ trải nghiệm, hoặc chưa chuẩn bị môi trường phong phú cho trẻ trải nghiệm	55	69,62
8	Giáo viên chưa am hiểu và không có điều kiện để tổ chức các hoạt động tham quan cho trẻ vẽ trải nghiệm qua tham quan dã ngoại	49	62,03
9	Giáo viên chưa dành cho trẻ đủ thời gian để hoạt động vẽ	5	6,33
10	Đôi lúc giáo viên còn cứng nhắc, khuôn mẫu trong tổ chức các hoạt động vẽ cho trẻ	1	1,27
11	Giáo viên đánh giá sản phẩm vẽ của trẻ cũng như khả năng hoạt động vẽ của trẻ chưa chính xác	58	73,42
12	Khả năng tập trung của trẻ mẫu giáo 4- 5 tuổi chưa cao	2	2,53
13	Trẻ còn hay nhìn bạn, bắt chước, làm giống bạn là chủ yếu	1	1,27
14	Một số trẻ nhút nhát, rụt rè sẽ khó tham gia hoạt động hiệu quả	9	11,39
15	Kỹ năng vẽ, cầm bút, vốn kinh nghiệm của trẻ còn hạn chế. Trẻ không biết cách thể hiện ý tưởng của mình	9	11,39
16	Trẻ dễ bị chi phối vào các đối tượng khác nhau, không tập trung vào một đối tượng cụ thể	1	1,27
17	Trẻ chưa mạnh dạn thể hiện ý tưởng khi hoạt động nhóm	4	5,06
18	Khả năng vẽ của trẻ trong nhóm lớp không đồng đều	5	6,33
19	Trẻ chưa mạnh dạn nói lên ý tưởng của mình	2	2,53

5. Biện pháp

Từ kết quả nghiên cứu lí luận và thực trạng, dựa trên nguyên tắc đổi mới của chương trình giáo dục mầm non hiện nay, bài viết đề xuất một số biện pháp phát triển khả năng vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 – 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm theo mô hình học tập trải nghiệm của David A. Kolb như sau:

5.1. Tập huấn cho giáo viên dạy lớp mẫu giáo 4 - 5 tuổi về dạy vẽ cho trẻ qua hoạt động trải nghiệm theo mô hình dạy học của David A. Kolb

Biện pháp nhằm bồi dưỡng giúp giáo viên hiểu và phân biệt rõ quy trình 4 bước dạy vẽ theo mô hình học tập qua trải nghiệm của David A. Kolb, cũng như cách thức sử dụng các biện pháp theo mô hình này trong thực tế dạy vẽ nhằm phát triển khả năng vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi.

Hiệu trưởng các trường mầm non cần thực hiện các biện pháp, bao gồm:

- Cung cấp tài liệu và trao đổi cùng với giáo viên. Giải đáp thắc mắc của giáo viên, đề

nghị giáo viên đưa ra ví dụ minh họa cho các nội dung tập huấn.

- Thảo luận, hướng dẫn giáo viên về cách vận dụng mô hình học tập qua trải nghiệm của David A. Kolb theo quy trình 4 bước vào trong quá trình dạy vẽ cho trẻ bao gồm: Bước 1 - Cho trẻ học vẽ xuất phát từ kinh nghiệm; Bước 2 - Cho trẻ học vẽ quan sát, đối chiếu, phân tích những điều quan sát, phản hồi kết quả cảm nhận được trong hoạt động trải nghiệm; Bước 3 - Tổ chức giúp cho trẻ học vẽ bằng cách tự rút ra kiến thức, khái niệm, hình thành khái niệm vẽ, quy tắc vẽ sau khi trải nghiệm; Bước 4 - Giúp trẻ thử nghiệm tích cực những kiến thức mới thu được qua hoạt động trải nghiệm.

5.2. Xây dựng kế hoạch tổ chức hoạt động học vẽ qua trải nghiệm theo chủ đề, cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi

Việc xây dựng kế hoạch giúp giáo viên xác định được quan điểm, mục tiêu, nội dung cụ thể để xây dựng kế hoạch tổ chức hoạt động học vẽ cho trẻ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua

trải nghiệm theo chủ đề, nhằm đáp ứng mục tiêu chương trình, phù hợp với sự phát triển của trẻ theo độ tuổi và đáp ứng được nhu cầu hứng thú của trẻ theo quan điểm giáo dục lấy trẻ làm trung tâm.

Hiệu trưởng các trường mầm non cần dựa vào kết quả mong đợi cuối độ tuổi về lĩnh vực thẩm mỹ (vẽ) trong CT GDMN đối với trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi để xác định mục tiêu giúp trẻ học vẽ, mục tiêu giúp trẻ phát triển khả năng vẽ độc lập, sáng tạo nghệ thuật qua trải nghiệm. Dựa vào tiêu chí thực hành lấy trẻ làm trung tâm để lựa chọn chủ đề, xác định mục đích yêu cầu học vẽ, xây dựng và lựa chọn hình thức cho trẻ học vẽ qua trải nghiệm phù hợp với mục đích yêu cầu đề ra.

5.3. Xây dựng môi trường cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi học hoạt động vẽ qua trải nghiệm theo mô hình của David A. Kolb

Biện pháp này hướng dẫn giáo viên xác định mục đích và yêu cầu xây dựng môi trường học vẽ cho trẻ qua hoạt động trải nghiệm. Sau khi khảo sát môi trường giáo viên chuẩn bị cho trẻ hoạt động vẽ ở thực trạng, dựa trên yêu cầu của việc chuẩn bị môi trường cho trẻ học vẽ qua trải nghiệm, hướng dẫn giáo viên xây dựng kế hoạch thay đổi môi trường nhằm đảm bảo các tiêu chí đáp ứng cho trẻ hoạt động vẽ qua trải nghiệm và quan điểm dạy học lấy trẻ làm trung tâm.

5.4. Giúp trẻ tự học vẽ qua hoạt động thử sai trong môi trường trải nghiệm (Bước 1: Kinh nghiệm cụ thể)

Có nhiều hình thức để giúp trẻ tự học vẽ qua hoạt động thử sai trong môi trường trải nghiệm. Tuy nhiên, dựa vào kết quả nghiên cứu thực trạng, bài viết chọn lựa 3 hình thức mà giáo viên chưa mạnh dạn tổ chức cho trẻ ở trường mầm non để xây dựng biện pháp cụ thể, đó là: Cho trẻ thực hành vẽ qua hoạt động tham quan, qua trải nghiệm với môi trường vật liệu và qua tình huống có vấn đề. Từ đó giúp giáo

viên xác mục đích, cách tiến hành đối với từng hình thức.

5.5. Tổ chức cho trẻ quan sát và điều chỉnh sau hoạt động thực hành vẽ trải nghiệm (Bước 2: Quan sát - phân tích)

Điều này giúp trẻ tự nhận xét và đánh giá quá trình thực hành vẽ trải nghiệm của bản thân. Rèn luyện khả năng phân tích, tự phê phán, tự nhận xét đánh giá; Cho trẻ tự đánh giá hoạt động của chính mình, giúp trẻ đặt ra mục tiêu học tập của riêng mình.

Giáo viên cho trẻ quan sát sản phẩm của mình và của bạn sau khi đã kết thúc hoạt động; Trẻ tự chia sẻ về quá trình thực hiện của bản thân, tự đưa ra các nhận xét về quá trình hoạt động cũng như sản phẩm của mình; Trẻ chia sẻ và nhận xét quá trình hoạt động lẫn nhau.

5.6. Tổ chức cho trẻ xây dựng kiến thức kỹ năng vẽ (Bước 3: Hình thành khái niệm)

Nhằm giúp trẻ nắm bắt, hình thành các kiến thức, kỹ năng hoạt động vẽ; củng cố những kiến thức, hiểu biết của trẻ đã có (ở bước 2); thúc đẩy trẻ suy nghĩ về việc có thể áp dụng những điều đã học vào các tình huống khác nhau trong cuộc sống, giáo viên cần tổ chức thảo luận giúp trẻ khái quát tổng hợp, rút ra kết luận từ những kiến thức có được ở bước 2; giúp trẻ tự thu nhận thông tin sau khi đã thực hành và đánh giá; cho trẻ tự trình bày kiến thức lý luận thu được.

5.7. Tổ chức cho trẻ thử nghiệm tích cực (Bước 4: Thử nghiệm tích cực)

Việc tổ chức cho trẻ thử nghiệm tích cực sẽ tạo cơ hội cho trẻ được thực hành, sử dụng những kỹ năng, hiểu biết mới vào việc tham gia vào các hoạt động vẽ; trẻ biết áp dụng những điều học được vào tình huống tương tự hoặc các tình huống khác trong cuộc sống thực; trẻ tiếp tục được củng cố, rèn luyện các kỹ năng đã có và tự rút ra các kinh nghiệm mới, có thêm các hiểu biết mới; giáo viên tạo nhiều cơ hội đặc biệt khuyến khích trẻ thể hiện sự sáng tạo của trẻ.

Người giáo viên triển khai 3 bước bao gồm: Bước 1- Chuẩn bị môi trường và nhiệm vụ học tập cho trẻ; Bước 2- Giao nhiệm vụ, cho trẻ thực hiện; Bước 3- Trưng bày sản phẩm của trẻ cách trân trọng và tạo cơ hội cho trẻ được chia sẻ nhận xét cùng nhau.

6. Kết luận

Biện pháp phát triển khả năng vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm là cách thức giáo viên giúp trẻ học vẽ dựa trên kinh nghiệm đã có, đã trải nghiệm trước đây, giúp trẻ học cách tự học vẽ, tự nêu ý tưởng, tự nảy sinh tình huống và tự tìm cách giải quyết vấn đề khi trẻ vẽ. Trẻ học dựa trên quan sát và đánh giá kết quả hoạt động vẽ của bản thân cũng như của bạn, giúp trẻ nỗ lực và hứng thú hơn với hoạt động vẽ, từ đó tạo nên những hiểu biết, tri thức, giá trị, kỹ năng mới trong hoạt động vẽ. Các kiến thức, kỹ năng, giá trị mới này tiếp tục được kiểm chứng trong quá trình hoạt động trải nghiệm thực tiễn, quá trình giải quyết nhiệm vụ mới tiếp theo nhằm giúp trẻ phát triển khả năng cảm thụ, nhận thức thẩm mỹ, cảm nhận cái đẹp trong thế giới xung quanh. Biết cách biểu lộ thái độ tình cảm, cảm xúc của bản thân trong quá trình hoạt động vẽ qua sử dụng đường nét, sắp xếp bố trí các hình khối, cách sử dụng màu sắc, hình dạng.... Phát triển khả năng quan sát, tính tích cực sáng tạo, tính độc lập và hợp tác khi giải quyết vấn đề. Giúp trẻ yêu thích cái đẹp, thích tạo ra cái đẹp và hứng thú tham gia và các hoạt động nghệ thuật, đặc biệt là hoạt động vẽ. Phát triển khả năng vẽ cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm bằng cách vận dụng hiệu quả quy trình học qua trải nghiệm của David A. Kolb sẽ có tác dụng tích cực đến sự phát triển

khả năng vẽ của trẻ cũng như hoạt động dạy của giáo viên. Giúp trẻ được thử sức qua hoạt động thực hành trải nghiệm. Trẻ được học từ chính kinh nghiệm của bản thân quan sát bằng các giác quan và thực hành trên chính đôi tay của mình. Trẻ được tự nhận xét đánh giá quá trình trải nghiệm, từ đó, đưa ra những khái quát tổng hợp nhằm rút ra kiến thức, tự kiến tạo kiến thức cho bản thân. Trẻ biết cách ứng dụng các kiến thức đã có để giải quyết nhiệm vụ học tập cũng như các tình huống trong thực tiễn. Trên thực tế, đa số giáo viên mầm non đã hiểu được các đặc điểm cũng như vai trò của các biện pháp dạy và học cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi qua hoạt động trải nghiệm, đặc biệt là trong phát triển khả năng vẽ cho trẻ. Tuy nhiên, trong quá trình vận dụng giáo viên còn gặp phải một số khó khăn như đã trình bày. Vì vậy, để giúp giáo viên mầm non giải quyết được những khó khăn này, cần tổ chức tập huấn để giáo viên hiểu và biết cách sử dụng các biện pháp dạy học qua trải nghiệm nói chung và dạy vẽ cho trẻ qua trải nghiệm nói riêng. Cụ thể, cần tập huấn chuyên môn giúp giáo viên có khả năng xây dựng kế hoạch tổ chức hoạt động học vẽ qua trải nghiệm theo chủ đề cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi; tập huấn các biện pháp xây dựng môi trường cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi hoạt động vẽ qua trải nghiệm theo mô hình của David A. Kolb; giáo viên cũng cần phải am hiểu về các biện pháp giúp trẻ tự học vẽ qua hoạt động thử và sai trong môi trường trải nghiệm; các biện pháp tổ chức cho trẻ quan sát và điều chỉnh sau hoạt động thực hành vẽ trải nghiệm nhằm xây dựng kiến thức kỹ năng vẽ và biện pháp tổ chức cho trẻ thử nghiệm tích cực, vận dụng các kiến thức kỹ năng vẽ vào trong thực tiễn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2016). *Chương trình giáo dục mầm non*.
- David A. Kolb. (1984). *Experiential learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Prentice - Hall, Englewood Cliffs.
- Emily Potts. (2018). *5 Drawing Exercises That Will Turn Anyone Into An Artist*.
<https://www.creativelive.com/blog/5-drawing-exercises-turn-make-anyone-artist/>
- Hoàng Thị Dinh và các cộng sự. (2017). *Hướng dẫn thực hành áp dụng quan điểm giáo dục lấy trẻ làm trung tâm trong trường mầm non*. Hà Nội: Nxb Giáo dục Việt Nam.
- Lê Thanh Thủy. (2014). *Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non*. Thành phố Hồ Chí Minh: Nxb Đại học Sư phạm.
- Nguyễn Thị Ánh Tuyết. (2004). *Giáo dục học mầm non - những vấn đề lý luận và thực tiễn*. Nxb Đại học Sư phạm.
- Nguyễn Thị Thanh Huyền. (2014). Một số trao đổi về tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mẫu giáo ở trường mầm non. *Tạp Chí Giáo Dục Mầm Non*, số 02.
- Võ Trường Linh. (2013). Thực trạng kỹ năng dạy vẽ của giáo viên ở một số trường mầm non tại Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay. *Tạp Chí Khoa Học Đại Học Sư Phạm Tp. HCM*, Số 45.